

Umowa między Unią Europejską a Czarnogórą dotycząca działań operacyjnych prowadzonych przez Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej w Czarnogórze

UNIA EUROPEJSKA,

i

CZARNOGÓRA,

zwane dalej indywidualnie „Stroną”, a łącznie „Stronami”,

MAJĄC NA UWADZE, że mogą pojawić się sytuacje, w których Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej („Agencja”) koordynuje współpracę operacyjną między państwami członkowskimi Unii Europejskiej a Czarnogórą, w tym na terytorium Czarnogóry,

MAJĄC NA UWADZE, że należy ustanowić ramy prawne w formie umowy o statusie w odniesieniu do sytuacji, w których członkowie zespołu rozmieszczeni przez Agencję będą mieli uprawnienia wykonawcze na terytorium Czarnogóry,

MAJĄC NA UWADZE, że umowa o statusie może przewidywać utworzenie przez Agencję biur antenowych na terytorium Czarnogóry w celu ułatwienia i poprawy koordynacji działań operacyjnych oraz zapewnienia skutecznego zarządzania zasobami ludzkimi i technicznymi Agencji,

UWZGLĘDNIAJĄC wysoki poziom ochrony danych osobowych w Czarnogórze i Unii Europejskiej,

UWZGLĘDNIAJĄC, że Czarnogóra ratyfikowała Konwencję Rady Europy nr 108 z dnia 28 stycznia 1981 r. o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych oraz protokół dodatkowy do tej konwencji,

MAJĄC NA UWADZE, że poszanowanie praw człowieka i zasad demokratycznych stanowi podstawę współpracy między Stronami,

UWZGLĘDNIAJĄC, że Czarnogóra ratyfikowała Konwencję Rady Europy o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r., a prawa wymienione w tej konwencji odpowiadają prawom w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej,

BIORĄC POD UWAGĘ, że wszystkie działania operacyjne Agencji na terytorium Czarnogóry powinny być w pełni zgodne z prawami podstawowymi i umowami międzynarodowymi zawartymi przez Unię Europejską, jej państwa członkowskie lub Czarnogórę,

BIORĄC POD UWAGĘ, że wszyscy uczestnicy działania operacyjnego są zobowiązani do zachowania najwyższych standardów uczciwości, etyki zawodowej i profesjonalizmu, a także do poszanowania praw podstawowych i wypełniania obowiązków nałożonych na nich postanowieniami planu operacyjnego i kodeksu postępowania Agencji,

POSTANOWIŁY ZAWRZEĆ NINIEJSZĄ UMOWĘ:

ARTYKUŁ 1

Zakres stosowania

1. Niniejsza umowa reguluje kwestie niezbędne do rozmieszczenia zespołów zarządzania granicami – utworzonych w ramach stałej służby Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej – na terenie Czarnogóry, gdzie członkowie takich zespołów mogą realizować uprawnienia wykonawcze.
2. Rozmieszczenie, o którym mowa w ust. 1, może mieć miejsce na terytorium Czarnogóry.

Z zastrzeżeniem zobowiązań Stron wynikających z prawa morza, w szczególności Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, działania operacyjne mogą również być prowadzone w wyłącznej strefie ekonomicznej Czarnogóry. Działania operacyjne prowadzone na mocy niniejszej umowy nie mają wpływu na obowiązki poszukiwawczo-ratownicze wynikające z prawa morza, w szczególności z Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza z 1982 r., Międzynarodowej konwencji o bezpieczeństwie życia na morzu z 1974 r. oraz Międzynarodowej konwencji o poszukiwaniu i ratownictwie morskim z 1979 r.

3. Niniejsza umowa, ani żadne działania zrealizowane w ramach jej wykonania przez Strony lub w ich imieniu, w tym ustanowienie planów operacyjnych lub udział w operacjach transgranicznych, nie mają wpływu na status ani określenie terytoriów państw członkowskich i Czarnogóry na mocy prawa międzynarodowego.

ARTYKUŁ 2

Definicje

Do celów niniejszej umowy stosuje się następujące definicje:

- 1) „Agencja” oznacza Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej ustanowioną rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 ⁽¹⁾ lub zmianami do tego rozporządzenia;
- 2) „działanie operacyjne” oznacza wspólną operację lub szybką interwencję na granicy;
- 3) „kontrola graniczna” oznacza działania podejmowane na granicy zgodnie z niniejszą umową i do celów w niej określonych, wyłącznie w odpowiedzi na zamiar lub akt przekroczenia tej granicy, bez względu na wszelkie inne okoliczności; działania te obejmują odprawę graniczną, ochronę granicy oraz ocenę zagrożeń dla bezpieczeństwa wewnętrznego granicy państwowej;
- 4) „uprawnienia wykonawcze” oznaczają uprawnienia niezbędne do wykonywania zadań wymaganych w przypadku kontroli granicznej, które są prowadzone na terytorium Czarnogóry w trakcie działania operacyjnego przewidzianego w planie operacyjnym;
- 5) „plan operacyjny” oznacza plan, na podstawie którego prowadzone są działania operacyjne, przewidziany w art. 38 i 74 rozporządzenia (UE) 2019/1896;
- 6) „stała służba Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej” oznacza stałą służbę Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej przewidzianą w art. 54 rozporządzenia (UE) 2019/1896;
- 7) „zespoły zarządzania granicami” oznaczają zespoły utworzone w ramach stałej służby Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej rozmieszczane podczas wspólnych operacji oraz w ramach szybkich interwencji na zewnętrznych granicach w państwach członkowskich i w państwach trzecich;
- 8) „forum konsultacyjne” oznacza organ doradczy ustanowiony przez Agencję na podstawie art. 108 rozporządzenia (UE) 2019/1896;
- 9) „EUROSUR” oznacza ramy wymiany informacji i współpracy między państwami członkowskimi i Agencją;
- 10) „obserwator praw podstawowych” oznacza obserwatora praw podstawowych działającego na podstawie art. 110 rozporządzenia (UE) 2019/1896;
- 11) „rodzime państwo członkowskie” oznacza państwo członkowskie, z którego członek personelu został rozmieszczony lub oddelegowany do stałej służby Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej;
- 12) „zdarzenie” oznacza sytuację związaną z nielegalną imigracją, przestępczością transgraniczną lub zagrożeniem życia migrantów na granicach zewnętrznych Unii Europejskiej lub Czarnogóry, wzdłuż tych granic lub w ich pobliżu;
- 13) „wspólna operacja” oznacza działanie koordynowane lub organizowane przez Agencję w celu wsparcia organów krajowych Czarnogóry odpowiedzialnych za kontrolę graniczną, mające na celu sprostanie wyzwaniom takim jak migracja nieuregulowana, obecne lub przyszłe zagrożenia na granicach Czarnogóry lub przestępczość transgraniczna, lub mające na celu świadczenie zwiększonej pomocy technicznej i operacyjnej w zakresie kontroli tych granic;

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz uchylecia rozporządzeń (UE) nr 1052/2013 i (UE) 2016/1624 (Dz.U. UE L 295 z 14.11.2019, s. 1).

- 14) „członek zespołu” oznacza członka stałej służby Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej rozmieszczonego w ramach zespołu zarządzania granicami w celu uczestnictwa w działaniu operacyjnym;
- 15) „państwo członkowskie” oznacza państwo członkowskie Unii Europejskiej;
- 16) „obszar operacyjny” oznacza obszar geograficzny, na którym ma być prowadzona działalność operacyjna;
- 17) „uczestniczące państwo członkowskie” oznacza państwo członkowskie uczestniczące w działaniu operacyjnym poprzez zapewnienie wyposażenia technicznego lub personelu stałej służby Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej;
- 18) „dane osobowe” oznaczają wszelkie informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej („osobie, której dane dotyczą”); możliwa do zidentyfikowania osoba fizyczna to osoba, którą można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora takiego jak imię i nazwisko, numer identyfikacyjny, dane o lokalizacji, identyfikator internetowy lub na podstawie co najmniej jednego szczególnego czynnika określającego fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej;
- 19) „szybka interwencja na granicy” oznacza działanie mające na celu zareagowanie w obliczu szczególnego i wyjątkowo trudnego wyzwania na granicach Czarnogóry poprzez rozmieszczenie zespołów zarządzania granicami na czas określony na terytorium Czarnogóry w celu prowadzenia kontroli granicznej wspólnie z organami krajowymi Czarnogóry odpowiedzialnymi za kontrolę graniczną;
- 20) „personel statutowy” oznacza personel zatrudniony przez Agencję zgodnie z regulaminem pracowniczym urzędników Unii Europejskiej i warunkami zatrudnienia innych pracowników Unii Europejskiej, określonymi w rozporządzeniu Rady (EWG, Euratom, EWWiS) nr 259/68 ^(?).

ARTYKUŁ 3

Wszczęcie działań operacyjnych

1. Działanie operacyjne na mocy niniejszej umowy wszczyna Dyrektor Wykonawczy Agencji („Dyrektor Wykonawczy”) pisemną decyzją wydaną na pisemny wniosek właściwych organów Czarnogóry. Taki wniosek zawiera opis sytuacji, prawdopodobne cele i przewidywane potrzeby oraz profile potrzebnych członków personelu, w tym, w stosownych przypadkach, członków personelu mających uprawnienia wykonawcze.
2. Jeżeli Dyrektor Wykonawczy stwierdzi, że wnioskowane działanie operacyjne prawdopodobnie doprowadzi do mających poważny charakter lub mogących się powtarzać naruszeń praw podstawowych lub do niedotrzymania zobowiązań w zakresie ochrony międzynarodowej, które są poważne lub uporczywe, podejmuje decyzję o niewszczynianiu takiego działania operacyjnego.
3. Jeżeli po otrzymaniu wniosku, o którym mowa w ust. 1, Dyrektor Wykonawczy uzna, że do podjęcia decyzji o wszczęciu działania operacyjnego niezbędne są dalsze informacje, może się o nie zwrócić lub upoważnić ekspertów Agencji do odbycia podróży do Czarnogóry w celu dokonania oceny sytuacji na miejscu. Czarnogóra ułatwia przeprowadzenie takiej podróży.
4. Dyrektor Wykonawczy podejmuje decyzję o niewszczynianiu działania operacyjnego, jeżeli uzna, że istnieje uzasadniona przesłanka do zawieszenia lub zakończenia takiego działania na podstawie art. 18.

ARTYKUŁ 4

Plan operacyjny

1. Agencja i Czarnogóra uzgadniają plan operacyjny dla każdego działania operacyjnego zgodnie z art. 38 i 74 rozporządzenia (UE) 2019/1896. Plan operacyjny jest wiążący dla Agencji, Czarnogóry i uczestniczących państw członkowskich.

^(?) Dz.U. WE L 56 z 4.3.1968, s. 1.

2. Plan operacyjny określa szczegółowo aspekty organizacyjne i proceduralne działania operacyjnego, w tym:
  - a) opis sytuacji wraz ze sposobem działania i celami rozmieszczenia, w tym cel operacyjny;
  - b) czas, przez jaki zgodnie z szacunkami ma trwać działanie operacyjne, aby można było zrealizować jego cel;
  - c) obszar operacyjny;
  - d) szczegółowy opis zadań, jakie mają być wykonywane w ramach pełnienia obowiązków służbowych, w tym zadań wymagających uprawnień wykonawczych, zakresu odpowiedzialności, w tym w kwestii poszanowania praw podstawowych i wymogów dotyczących ochrony danych, oraz specjalnych poleceń dla zespołów zarządzania granicami, w tym w zakresie dopuszczalnego korzystania z baz danych i dopuszczalnych rodzajów broni służbowej, amunicji i wyposażenia w Czarnogórze;
  - e) skład zespołu zarządzania granicami, a także rozmieszczenie innego odpowiedniego personelu/obecność innych członków personelu statutowego, w tym obserwatorów praw podstawowych;
  - f) przepisy dotyczące dowodzenia i kontroli, w tym imiona i nazwiska oraz stopnie służbowe funkcjonariuszy policji granicznej lub innych odpowiednich członków personelu Czarnogóry odpowiedzialnych za współpracę z członkami zespołu i z Agencją, w szczególności imiona i nazwiska oraz stopnie służbowe tych funkcjonariuszy policji granicznej lub innych odpowiednich członków personelu, którzy sprawują dowództwo w czasie rozmieszczenia, oraz pozycję członków zespołu w strukturze dowodzenia;
  - g) wyposażenie techniczne rozmieszczane w czasie działania operacyjnego, w tym szczególne wymogi, takie jak warunki użytkowania, wymagany personel do obsługi, transport i inna logistyka oraz przepisy finansowe;
  - h) szczegółowe przepisy nakładające na Agencję obowiązek natychmiastowego zgłaszania Zarządowi i odpowiednim organom uczestniczących państw członkowskich i Czarnogóry wszelkich zdarzeń, które miały miejsce w trakcie działania operacyjnego prowadzonego na mocy niniejszej umowy;
  - i) system sprawozdawczości i oceny zawierający poziomy odniesienia dla sprawozdania z oceny, w tym w zakresie ochrony praw podstawowych, oraz ostateczny termin składania sprawozdania z oceny końcowej;
  - j) w odniesieniu do operacji morskich – szczegółowe informacje dotyczące właściwej jurysdykcji i obowiązujących na obszarze operacyjnym przepisów, w tym również odesłanie do prawa międzynarodowego, prawa Unii Europejskiej i prawa krajowego dotyczącego przechwytywania, ratownictwa na morzu i sprowadzania na ląd;
  - k) warunki współpracy z organami i jednostkami organizacyjnymi i agencjami Unii Europejskiej innymi niż Agencja, z innymi państwami trzecimi lub z organizacjami międzynarodowymi;
  - l) ogólne instrukcje dotyczące sposobu zapewnienia ochrony praw podstawowych podczas działania operacyjnego, w tym poprzez ochronę danych osobowych i spełnienie wymogów obowiązujących międzynarodowych instrumentów dotyczących praw człowieka;
  - m) procedury, za pomocą których osoby potrzebujące ochrony międzynarodowej, ofiary handlu ludźmi, osoby małoletnie bez opieki oraz inne osoby w szczególnie trudnej sytuacji są kierowane do właściwych organów krajowych, które mogą im udzielić odpowiedniej pomocy;
  - n) procedury określające mechanizm przyjmowania i przekazywania do Agencji i Czarnogóry skarg (w tym skarg wniesionych na podstawie art. 8 ust. 5) na wszelkie osoby uczestniczące w działaniu operacyjnym, w tym na funkcjonariuszy policji granicznej lub innych odpowiednich członków personelu Czarnogóry oraz członków zespołu, dotyczące zarzucanych naruszeń praw podstawowych w kontekście udziału w działaniu operacyjnym Agencji;
  - o) rozwiązania logistyczne, w tym informacje dotyczące warunków pracy oraz uwarunkowań panujących na obszarach, na których ma być prowadzone działanie operacyjne oraz
  - p) przepisy dotyczące biura antenowego, utworzonego na podstawie art. 6.

3. Plan operacyjny i wszelkie jego zmiany lub dostosowania wymagają zgody Agencji, Czarnogóry i każdego państwa członkowskiego sąsiadującego z Czarnogórą lub graniczącego z obszarem operacyjnym, po zasięgnięciu opinii uczestniczących państw członkowskich. Agencja prowadzi koordynację z odpowiednimi państwami członkowskimi w celu potwierdzenia ich zgody.

4. Wymiana informacji i współpraca operacyjna do celów EUROSUR-u odbywają się zgodnie z zasadami tworzenia i udostępniania szczególnych obrazów sytuacji, które zostaną ustanowione w planie operacyjnym dotyczącym danego działania operacyjnego.
5. Ocenę działania operacyjnego, o której mowa w ust. 2 lit. i), przeprowadzają wspólnie Czarnogóra i Agencja.
6. Warunki współpracy z organami i jednostkami organizacyjnymi Unii Europejskiej, o których mowa w ust. 2 lit. k), realizowane są zgodnie z odpowiednimi mandatami tych organów i jednostek organizacyjnych i w ramach dostępnych zasobów.

ARTYKUŁ 5

Zgłaszanie zdarzeń

1. Agencja oraz Dyrekcja ds. Policji w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych Czarnogóry mają system zgłaszania zdarzeń umożliwiający terminowe zgłaszanie wszelkich zdarzeń, które miały miejsce w trakcie działania operacyjnego prowadzonego na mocy niniejszej umowy.
2. Agencja i Czarnogóra udzielają sobie wzajemnej pomocy w prowadzeniu wszelkich niezbędnych dochodzeń i postępowań w sprawie zdarzeń zgłoszonych za pośrednictwem systemu, o którym mowa w ust. 1, w zakresie zadań takich jak identyfikacja świadków oraz gromadzenie i przedstawianie dowodów, w tym składanie wniosków o uzyskanie i – w stosownych przypadkach – przekazanie przedmiotów związanych ze zgłoszonym zdarzeniem. Przekazane przedmioty mogą podlegać obowiązkowi zwrotu na zasadach określonych przez właściwy organ, który je dostarczył.

ARTYKUŁ 6

Biura antenowe

1. Agencja może tworzyć biura antenowe na terytorium Czarnogóry, aby ułatwić i usprawnić koordynację działań operacyjnych oraz aby zapewnić skuteczne zarządzanie zasobami kadrowymi i technicznymi Agencji. O lokalizacji biura antenowego decyduje Agencja po konsultacji z odpowiednimi organami Czarnogóry.
2. Biura antenowe są tworzone zgodnie z potrzebami operacyjnymi i działają przez okres niezbędny do przeprowadzenia przez Agencję działań operacyjnych w Czarnogórze i regionie sąsiadującym. Za zgodą Czarnogóry Agencja może ten okres przedłużyć.
3. Biurem antenowym zarządza powołany przez Dyrektora Wykonawczego na stanowisko kierownika biura antenowego przedstawiciel Agencji, którego zadaniem jest nadzorowanie całości pracy biura.
4. W stosownych przypadkach biura antenowe:
  - a) zapewniają wsparcie operacyjne i logistyczne oraz koordynację działań Agencji na danych obszarach operacyjnych;
  - b) zapewniają Czarnogórze wsparcie operacyjne na danych obszarach operacyjnych;
  - c) monitorują działalność zespołów zarządzania granicami i regularnie składają sprawozdania do siedziby głównej Agencji;
  - d) współpracują z Czarnogórą we wszystkich kwestiach związanych z praktyczną realizacją działań operacyjnych organizowanych przez Agencję w Czarnogórze, w tym we wszelkich dodatkowych kwestiach, które mogą wystąpić w trakcie tych działań;
  - e) wspierają koordynatora we współpracy z Czarnogórą we wszystkich kwestiach związanych z ich wkładem w działania operacyjne organizowane przez Agencję oraz, w razie potrzeby, pozostają w kontakcie z siedzibą główną Agencji;
  - f) wspierają koordynatora oraz obserwatora lub obserwatorów praw podstawowych, którym powierzono monitorowanie działania operacyjnego, w ułatwianiu, w razie potrzeby, koordynacji i komunikacji między zespołami zarządzania granicami a odpowiednimi organami Czarnogóry, a także we wszelkich odpowiednich zadaniach;

- g) organizują wsparcie logistyczne związane z rozmieszczeniem członków zespołu oraz rozmieszczaniem i wykorzystaniem wyposażenia technicznego;
  - h) zapewniają wszelkie inne wsparcie logistyczne dotyczące obszaru operacyjnego, za który odpowiada dane biuro antenowe, w celu ułatwienia sprawnego przebiegu działań operacyjnych organizowanych przez Agencję;
  - i) zapewniają skuteczne zarządzanie wyposażeniem własnym Agencji na obszarach objętych jej działalnością, w tym jego ewentualną rejestrację oraz długoterminową konserwację tego wyposażenia i wszelkie niezbędne wsparcie logistyczne oraz
  - j) wspierają inny personel lub inne działania Agencji w Czarnogórze, zgodnie z ustaleniami między Agencją a Czarnogórą.
5. Agencja i Czarnogóra zapewniają najlepsze możliwe warunki do realizacji zadań powierzonych biurom antenowym.
6. Czarnogóra udziela Agencji pomocy w zakresie zapewniania zdolności operacyjnej biur antenowych. Dalsze szczegóły określa się w osobnym porozumieniu między Czarnogórą a Agencją.

ARTYKUŁ 7

Koordynator

1. Bez uszczerbku dla roli biur antenowych, o których mowa w art. 6, Dyrektor Wykonawczy wyznacza spośród personelu statutowego jednego lub większą liczbę ekspertów, którzy są rozmieszczani jako koordynatorzy na potrzeby poszczególnych działań operacyjnych. Dyrektor Wykonawczy informuje Czarnogórę o wyznaczonej osobie.
2. Rolą koordynatora jest:
- a) pełnienie roli pośrednika między Agencją, Czarnogórą i członkami zespołu, a także zapewnianie, w imieniu Agencji, pomocy w zakresie wszelkich kwestii związanych z warunkami rozmieszczenia w odniesieniu do zespołów zarządzania granicami;
  - b) monitorowanie prawidłowej realizacji planu operacyjnego, w tym, we współpracy z obserwatorem lub obserwatorami praw podstawowych, w kwestii ochrony praw podstawowych, i składanie Dyrektorowi Wykonawczemu sprawozdań na ten temat;
  - c) działanie w imieniu Agencji w odniesieniu do wszystkich aspektów rozmieszczenia zespołów zarządzania granicami i składanie Agencji sprawozdań w odniesieniu do wszystkich tych aspektów oraz
  - d) wspieranie współpracy i koordynacji między Czarnogórą a uczestniczącymi państwami członkowskimi.
3. W ramach działań operacyjnych Dyrektor Wykonawczy może upoważnić koordynatora do udzielenia wsparcia w rozwiązywaniu ewentualnych sporów dotyczących realizacji planu operacyjnego i rozmieszczenia zespołów zarządzania granicami.
4. Czarnogóra wydaje członkom zespołu jedynie polecenia zgodne z planem operacyjnym. Jeżeli koordynator uzna, że wydane członkom zespołu polecenia nie są zgodne z planem operacyjnym lub ze stosownymi zobowiązaniami prawnymi, natychmiast informuje o tym Dyrektora Wykonawczego oraz funkcjonariuszy Czarnogóry pełniących rolę koordynatora. Dyrektor Wykonawczy może zastosować odpowiednie środki, w tym podjąć decyzję o zawieszeniu lub zakończeniu działania operacyjnego, zgodnie z art. 18.

ARTYKUŁ 8

Prawa podstawowe

1. Pełniąc obowiązki wynikające z niniejszej umowy, Strony zobowiązują się działać zgodnie ze wszystkimi właściwymi instrumentami dotyczącymi praw człowieka, w tym zgodnie z Konwencją Rady Europy o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 1950 r., Konwencją ONZ dotyczącą statusu uchodźców z 1951 r. oraz protokołem z 1967 r. do tej konwencji, Międzynarodową konwencją ONZ w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej z 1965 r., przyjętą przez ONZ Międzynarodowym paktem praw obywatelskich i politycznych z 1966 r., Konwencją ONZ w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z 1979 r., Konwencją ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego

okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania z 1984 r., Konwencją ONZ o prawach dziecka z 1989 r., Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych z 2006 r. oraz Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej.

2. Wykonując swoje zadania i korzystając ze swoich uprawnień, członkowie zespołu w pełni przestrzegają praw podstawowych, w tym prawa dostępu do procedur azylowych, oraz respektują godność człowieka, a także zwracają szczególną uwagę na osoby wymagające szczególnego traktowania. Wszelkie działania podjęte przez nich w ramach wykonywania ich zadań i korzystania z ich uprawnień są proporcjonalne do celu takich działań. Podczas wykonywania swoich zadań i korzystania ze swoich uprawnień nie mogą oni dyskryminować nikogo z jakichkolwiek powodów, takich jak płeć, rasa, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religia lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientacja seksualna, zgodnie z art. 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

Działania naruszające podstawowe prawa i wolności mogą być podejmowane przez członków zespołu w ramach wykonywania ich zadań lub korzystania z przysługujących im uprawnień wyłącznie wtedy, gdy jest to konieczne i proporcjonalne do celu takich działań, i muszą zapewniać poszanowanie istoty naruszanych podstawowych praw i wolności zgodnie z właściwym prawem międzynarodowym, prawem Unii Europejskiej i prawem krajowym.

Postanowienie to stosuje się odpowiednio do całego personelu organów krajowych Czarnogóry uczestniczącego w działaniu operacyjnym.

3. Urzędnik ds. praw podstawowych z ramienia Agencji monitoruje zgodność działań operacyjnych z właściwymi standardami w zakresie praw podstawowych. Urzędnik ten lub jego zastępca może przeprowadzić wizytę w Czarnogórze w miejscu prowadzenia działań operacyjnych. Opiniuje on również plany operacyjne i informuje Dyrektora Wykonawczego o możliwych naruszeniach praw podstawowych w ramach działania operacyjnego. Czarnogóra wspiera – na wniosek – działania urzędnika ds. praw podstawowych w zakresie monitorowania.

4. Agencja i Czarnogóra postanawiają zapewnić forum konsultacyjnemu terminowy i skuteczny dostęp do wszystkich informacji dotyczących poszanowania praw podstawowych w odniesieniu do działań operacyjnych prowadzonych na mocy niniejszej umowy, w tym poprzez organizowanie wizyt w obszarze operacyjnym.

5. Każda ze Stron – Agencja i Czarnogóra – dysponuje mechanizmem składania skarg służącym do rozpatrywania zarzutów dotyczących naruszeń praw podstawowych popełnionych przez personel podczas pełnienia obowiązków służbowych w ramach działań operacyjnych realizowanych na mocy niniejszej umowy. Mechanizmy te określa się w planie operacyjnym.

ARTYKUŁ 9

Obserwatorzy praw podstawowych

1. Urzędnik ds. praw podstawowych z ramienia Agencji wyznacza co najmniej jednego obserwatora praw podstawowych dla każdego działania operacyjnego, m.in. aby pomagał i doradzał koordynatorowi.

2. Obserwator praw podstawowych monitoruje zgodność z prawami podstawowymi oraz udziela porad i pomocy w zakresie praw podstawowych podczas przygotowywania, prowadzenia i oceny odpowiednich działań operacyjnych. Jego zadania obejmują w szczególności:

- a) obserwowanie przygotowywania planów operacyjnych i składanie sprawozdań urzędnikowi ds. praw podstawowych, aby umożliwić mu wykonywanie jego zadań przewidzianych w rozporządzeniu (UE) 2019/1896;
- b) przeprowadzanie wizyt, w tym wizyt długoterminowych, w miejscach prowadzenia działań operacyjnych;
- c) współpracę i pozostawanie w kontakcie z koordynatorem oraz udzielanie mu porad i pomocy;
- d) informowanie koordynatora i składanie sprawozdań urzędnikowi ds. praw podstawowych na temat wszelkich ewentualnych naruszeń praw podstawowych podczas działania operacyjnego oraz

- e) uczestniczenie w ocenie działania operacyjnego, o której mowa w art. 4 ust. 2 lit. i).
3. Obserwatorzy praw podstawowych, niezależni w ramach wykonywania swoich zadań, mają dostęp do wszystkich obszarów, na których prowadzone jest dane działanie operacyjne, oraz do wszystkich dokumentów istotnych z punktu widzenia przeprowadzenia tego działania.
4. Podczas przebywania na obszarze operacyjnym obserwatorzy praw podstawowych noszą oznaczenia pozwalające na jednoznaczne zidentyfikowanie ich jako obserwatorów praw podstawowych.
5. Urzędnik ds. praw podstawowych z ramienia Agencji może współpracować z czarnogórskim Urzędem Rzecznika Praw i Wolności Człowieka.

ARTYKUŁ 10

Członkowie zespołu

1. Członkowie zespołu są upoważnieni do wykonywania zadań opisanych w planie operacyjnym, w tym zadań wymagających uprawnień wykonawczych.
2. Podczas wykonywania zadań i korzystania z uprawnień członkowie zespołu przestrzegają przepisów ustawowych i wykonawczych Czarnogóry, a także obowiązującego prawa międzynarodowego i prawa Unii Europejskiej.
3. Członkowie zespołu mogą wykonywać zadania i korzystać z uprawnień na terytorium Czarnogóry jedynie na polecenie i w obecności organów zarządzania granicami Czarnogóry. Czarnogóra może upoważnić członków zespołu do wykonywania określonych zadań lub korzystania ze szczególnych uprawnień na swoim terytorium pod nieobecność organów zarządzania granicami pod warunkiem wyrażenia zgody odpowiednio przez Agencję lub rodzime państwo członkowskie.
4. Podczas wykonywania zadań i korzystania z uprawnień członkowie zespołu będący członkami personelu statutowego Agencji noszą mundur stałej służby Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej, chyba że plan operacyjny stanowi inaczej.

Podczas wykonywania zadań i korzystania z uprawnień członkowie zespołu niebędący członkami personelu statutowego Agencji noszą swój mundur krajowy, chyba że plan operacyjny stanowi inaczej.

Podczas pełnienia służby członkowie zespołu noszą również na umundurowaniu widoczny identyfikator oraz niebieską opaskę z symbolami Unii Europejskiej i Agencji.

5. Czarnogóra upoważnia odpowiednich członków zespołu do wykonywania w ramach działania operacyjnego zadań wymagających użycia siły, w tym do noszenia i używania broni służbowej, amunicji i innych środków przymusu, zgodnie z odpowiednimi postanowieniami planu operacyjnego, z następującymi zastrzeżeniami:
- a) członkowie zespołu będący członkami personelu statutowego Agencji potrzebują jej zgody, aby nosić broń służbową, amunicję i inne środki przymusu oraz z nich korzystać;
- b) członkowie zespołu niebędący członkami personelu statutowego Agencji potrzebują zgody właściwego rodzimego państwa członkowskiego, aby nosić broń służbową, amunicję i inne środki przymusu oraz z nich korzystać.
6. Użycie siły, w tym noszenie i używanie broni służbowej, amunicji i innych środków przymusu, musi być zgodne z prawem krajowym Czarnogóry oraz odbywać się w obecności czarnogórskich organów zarządzania granicami. Czarnogóra może upoważnić członków zespołu do użycia siły pod nieobecność odpowiednich czarnogórskich organów zarządzania granicami, z następującymi zastrzeżeniami:
- a) w przypadku członków zespołu będących członkami personelu statutowego Agencji takie upoważnienie do użycia siły pod nieobecność czarnogórskich organów zarządzania granicami wymaga zgody Agencji;
- b) w przypadku członków zespołu niebędących członkami personelu statutowego Agencji takie upoważnienie do użycia siły pod nieobecność czarnogórskich organów zarządzania granicami wymaga zgody właściwego rodzimego państwa członkowskiego.

Bez uszczerbku dla wymogów prawa krajowego Czarnogóry wszelkie użycie siły przez członków zespołu jest możliwe tylko wówczas, gdy jest konieczne i proporcjonalne oraz w pełni zgodne z obowiązującym prawem międzynarodowym, prawem Unii Europejskiej i prawem krajowym, w tym w szczególności z wymogami określonymi w załączniku V do rozporządzenia (UE) 2019/1896.

7. Przed rozmieszczeniem członków zespołu Agencja informuje Czarnogórę o tym, jaką broń służbową, amunicję i inne wyposażenie mają oni prawo nosić zgodnie z ust. 5. Czarnogóra może zakazać noszenia pewnych rodzajów broni służbowej, amunicji i innego wyposażenia, pod warunkiem że na mocy prawa krajowego taki sam zakaz obowiązuje jej własne organy zarządzania granicami. Przed rozmieszczeniem członków zespołu Czarnogóra informuje Agencję o dopuszczalnych rodzajach broni służbowej, amunicji i wyposażenia oraz o warunkach ich użycia. Agencja udostępnia te informacje państwom członkowskim.

Na wniosek Agencji Czarnogóra podejmuje niezbędne kroki w celu wydania wszelkich niezbędnych zezwoleń na broń oraz ułatwia przywóz, wywóz, transport i przechowywanie broni, amunicji i innego wyposażenia, którym dysponują członkowie zespołu. Procedura wydawania pozwoleń na broń jest określana w planie operacyjnym.

8. Broń służbowa, amunicja i wyposażenie mogą zostać użyte w uzasadnionej obronie własnej oraz w uzasadnionej obronie członków zespołu lub innych osób, zgodnie z prawem krajowym Czarnogóry oraz z odpowiednimi zasadami prawa międzynarodowego i prawem Unii Europejskiej.

9. Czarnogóra może upoważnić członków zespołu do korzystania z jej krajowych baz danych, jeśli jest to konieczne do osiągnięcia celów operacyjnych określonych w planie operacyjnym. Czarnogóra zapewnia skuteczny i efektywny dostęp do takich baz danych.

Przed rozmieszczeniem członków zespołu Czarnogóra informuje Agencję o tym, z jakich krajowych baz danych mogą oni korzystać.

Członkowie zespołu korzystają wyłącznie z danych, które są niezbędne do wykonywania ich zadań i korzystania przez nich z uprawnień. Korzystanie z baz danych odbywa się zgodnie z krajowym prawem ochrony danych w Czarnogórze oraz z niniejszą umową.

10. W celu realizacji działań operacyjnych Czarnogóra wyznacza funkcjonariuszy Dyrekcji Policji w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych Czarnogóry, którzy potrafią i chcą porozumiewać się w języku angielskim, do pełnienia roli koordynatora w imieniu Czarnogóry zgodnie z planem operacyjnym.

ARTYKUŁ 11

Przywileje i immunitety w zakresie mienia, funduszy, aktywów i operacji Agencji

1. Wszelkie lokale i budynki Agencji w Czarnogórze są nienaruszalne. Nie podlegają rewizji, rekwizycji, konfiskacie ani wywłaszczeniu.

2. Mienie i aktywa Agencji, w tym środki transportu, środki komunikacji, archiwa, wszelka korespondencja, dokumenty, dokumenty tożsamości i aktywa finansowe, są nienaruszalne.

3. Aktywa Agencji obejmują aktywa będące własnością lub współwłasnością państwa członkowskiego, czarterowane lub dzierżawione przez państwo członkowskie i oferowane Agencji. Od chwili objęcia ich przez przedstawiciela lub przedstawicieli właściwych organów krajowych aktywa te są traktowane jako pozostające w służbie rządu i dopuszczone do takiego przeznaczenia.

4. W stosunku do Agencji nie mogą zostać przedsięwzięte żadne środki egzekucyjne. Mienie i aktywa Agencji nie podlegają żadnym środkom przymusu administracyjnego ani sądowego. Mienie Agencji nie podlega zajęciu w celu wykonania wyroku, postanowienia lub nakazu sądowego.

5. Na wniosek właściwych organów sądowych Czarnogóry Dyrektor Wykonawczy może wyrazić zgodę na wejście właściwych organów krajowych Czarnogóry do pomieszczeń i budynków Agencji lub na dostęp do jej mienia w przypadkach uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa.

Zgodę Dyrektora Wykonawczego można przyjąć za dorozumianą w przypadku pożaru lub innej klęski wymagającej szybkich działań ochronnych.

6. Czarnogóra zezwala na wprowadzanie i usuwanie przedmiotów i wyposażenia rozmieszczonych przez Agencję w Czarnogórze do celów operacyjnych.

7. Agencja jest zwolniona z wszelkich opłat (w tym cel) i podatków, jak również wszelkich zakazów i ograniczeń przywozowych i wywozowych w odniesieniu do przedmiotów i wyposażenia przeznaczonych do jej użytku służbowego, w tym przedmiotów i wyposażenia wwiezionych lub wywiezionych w imieniu Agencji przez stronę trzecią.

ARTYKUŁ 12

Przywileje i immunitety członków zespołu

1. Wymienione poniżej przywileje i immunitety przyznaje się członkom zespołu, aby zapewnić pełnienie przez nich obowiązków służbowych podczas działań prowadzonych zgodnie z planem operacyjnym na terytorium Czarnogóry.

2. Członkowie zespołu nie podlegają żadnym formom dochodzenia ani postępowania sądowego prowadzonego w Czarnogórze lub przez organy Czarnogóry, z wyjątkiem okoliczności, o których mowa w ust. 3.

3. Członkowie zespołu korzystają z immunitetu od jurysdykcji karnej, cywilnej i administracyjnej Czarnogóry w odniesieniu do wszystkich działań podejmowanych przez nich podczas pełnienia obowiązków służbowych.

W przypadku gdy organy Czarnogóry zamierzają wszcząć postępowanie karne, cywilne lub administracyjne przeciwko członkowi zespołu, właściwe organy Czarnogóry natychmiast powiadamiają o tym Dyrektora Wykonawczego. Powiadomienia należy dokonać zgodnie z odnośną mającą zastosowanie decyzją Agencji, którą określa się w planie operacyjnym.

Po otrzymaniu takiego powiadomienia Dyrektor Wykonawczy bez zbędnej zwłoki informuje odpowiednie organy Czarnogóry, czy działanie, o którym mowa, zostało podjęte przez członka zespołu w ramach pełnienia przez niego obowiązków służbowych. Jeżeli uznano, iż działanie zostało podjęte w ramach pełnienia obowiązków służbowych, nie wszczyna się postępowania. Jeżeli uznano, iż działanie nie zostało podjęte w ramach pełnienia obowiązków służbowych, można wszcząć postępowanie. Ustalenie dokonane przez Dyrektora Wykonawczego jest wiążące dla Czarnogóry i państwo to nie może go zakwestionować.

Do czasu dokonania tego ustalenia Agencja powstrzymuje się od podejmowania wszelkich środków mających utrudnić ewentualne późniejsze ściganie karne członka zespołu przez właściwe organy Czarnogóry, w tym od ułatwiania wyjazdu danego członka zespołu z Czarnogóry.

Przywileje przyznane członkom zespołu i immunitet od jurysdykcji karnej Czarnogóry nie wyłączają ich spod jurysdykcji rodzimego państwa członkowskiego.

4. Wszczęcie postępowania przez członków zespołu uniemożliwia im powoływanie się na immunitet jurysdykcyjny w stosunku do powództw wzajemnych powiązanych bezpośrednio z powództwem głównym.

5. Pomieszczenia, lokale mieszkalne, środki transportu i środki komunikacji oraz inne posiadane przedmioty, w tym wszelka korespondencja, dokumenty, dokumenty tożsamości i majątek członków zespołu, są nienaruszalne, z wyjątkiem sytuacji przedsięwzięcia środków egzekucyjnych dozwolonych na podstawie ust. 10.

6. Czarnogóra ponosi odpowiedzialność za wszelkie szkody wyrządzone osobom trzecim przez członków zespołu podczas pełnienia obowiązków służbowych.

7. Jeżeli szkoda została wyrządzona wskutek rażącego niedbalstwa lub umyślnego naruszenia przepisów lub w wyniku czynu dokonanego poza pełnieniem obowiązków służbowych przez członka zespołu będącego członkiem personelu statutowego, Czarnogóra może zażądać – za pośrednictwem Dyrektora Wykonawczego – wypłaty odszkodowania przez Agencję.

Jeżeli szkoda została wyrządzona wskutek rażącego niedbalstwa lub umyślnego naruszenia przepisów lub w wyniku czynu dokonanego poza pełnieniem obowiązków służbowych przez członka zespołu niebędącego członkiem personelu statutowego Agencji, Czarnogóra może zażądać – za pośrednictwem Dyrektora Wykonawczego – wypłaty odszkodowania przez właściwe rodzime państwo członkowskie.

8. Żadna ze Stron, żadne uczestniczące państwo członkowskie ani Agencja nie ponoszą odpowiedzialności za szkody wyrządzone w Czarnogórze w wyniku działania siły wyższej pozostającej poza ich kontrolą.

9. Członkowie zespołu nie są zobowiązani do składania zeznań w charakterze świadka w postępowaniu sądowym w Czarnogórze. Członkowie zespołu mogą składać zeznania w formie oświadczenia składanego zgodnie z prawem procesowym Czarnogóry. Złożenie takiego oświadczenia nie ma wpływu na immunitet przewidziany w ust. 3.

10. W stosunku do członków zespołu nie mogą być podjęte żadne środki egzekucyjne z wyjątkiem przypadków, w których wszczęto przeciwko nim postępowanie karne, cywilne lub administracyjne niepowiązane z obowiązkami służbowymi. Mienie członków zespołu nie podlega zajęciu w celu wykonania wyroku, postanowienia lub nakazu sądowego, jeśli Dyrektor Wykonawczy poświadczy, iż jest ono niezbędne członkom zespołu do pełnienia obowiązków służbowych. W postępowaniu karnym, cywilnym lub administracyjnym członkowie zespołu nie podlegają ograniczeniu wolności osobistej ani innym środkom przymusu.

11. W zakresie usług świadczonych na rzecz Agencji członkowie zespołu podlegają zwolnieniom od przepisów o ubezpieczeniach społecznych, które mogą obowiązywać w Czarnogórze.

12. Dochody i wynagrodzenie wypłacane członkom zespołu przez Agencję lub rodzime państwa członkowskie, jak również wszelkie inne dochody członków zespołu pochodzące spoza Czarnogóry, nie podlegają opodatkowaniu w Czarnogórze w żadnej formie.

13. Czarnogóra zezwala na przywóz przedmiotów przeznaczonych do osobistego użytku członków zespołu i udziela zwolnienia z wszelkich ceł, podatków i innych związanych z tym należności, z wyjątkiem należności za przechowywanie, przewóz i podobne usługi w odniesieniu do takich przedmiotów. Czarnogóra zezwala również na wywóz takich przedmiotów.

14. Osobisty bagaż członków zespołu jest zwolniony z kontroli, chyba że istnieją poważne podstawy do przypuszczenia, że zawiera on przedmioty, które nie są przeznaczone do osobistego użytku członków zespołu, lub przedmioty, których przywóz lub wywóz jest zabroniony przez przepisy Czarnogóry lub które podlegają przepisom tego państwa w zakresie kwarantanny. Kontrola takiego bagażu osobistego jest przeprowadzana jedynie w obecności danych członków zespołu lub upoważnionego przedstawiciela Agencji.

15. Agencja i Czarnogóra wyznaczają stale dostępne punkty kontaktowe, odpowiedzialne za wymianę informacji i natychmiastową reakcję w przypadku, gdy działanie członka zespołu może stanowić naruszenie prawa karnego, a także odpowiedzialne za wymianę informacji i działania operacyjne w związku z wszelkimi postępowaniami cywilnymi lub administracyjnymi przeciwko członkowi zespołu.

Do czasu podjęcia działań przez właściwe organy rodzimego państwa członkowskiego w stosunku do domniemanych przestępstw, w odniesieniu do których Agencja lub Czarnogóra mają interes prawny, Agencja i Czarnogóra udzielają sobie wzajemnej pomocy w prowadzeniu niezbędnych dochodzeń i postępowań, w zakresie zadań takich jak identyfikacja świadków oraz gromadzenie i przedstawianie dowodów, w tym składanie wniosków o uzyskanie i – w stosownych przypadkach – przekazanie przedmiotów związanych z domniemany przestępstwem. Przekazane przedmioty mogą podlegać obowiązkowi zwrotu na zasadach określonych przez właściwy organ, który je dostarczył.

ARTYKUŁ 13

Ranni lub zmarli członkowie zespołu

1. Nie naruszając postanowień art. 12, Dyrektor Wykonawczy ma prawo objąć nadzorem odsyłanie rannych lub zmarłych członków zespołu oraz ich mienia osobistego do państwa pochodzenia i podjąć w tym celu stosowne kroki.

2. Sekcję zwłok zmarłego członka zespołu przeprowadza się wyłącznie za wyraźną zgodą właściwego rodzimego państwa członkowskiego i w obecności przedstawiciela Agencji lub właściwego rodzimego państwa członkowskiego.

3. Czarnogóra i Agencja współpracują w jak najszerszym zakresie w celu szybkiego odesłania rannych lub zmarłych członków zespołu do państwa pochodzenia.

ARTYKUŁ 14

Dokument akredytacyjny

1. Agencja wydaje każdemu członkowi zespołu dokument sporządzony w językach czarnogórskim i angielskim do celów identyfikacji wobec krajowych organów Czarnogóry oraz jako dowód na to, że jego posiadacz jest uprawniony do wykonywania zadań i korzystania z uprawnień, o których mowa w art. 10 niniejszej umowy oraz w planie operacyjnym („dokument akredytacyjny”).
2. Dokument akredytacyjny zawiera następujące informacje dotyczące członka personelu: imię, nazwisko i obywatelstwo, stopień służbowy lub nazwa stanowiska, aktualne zdjęcie w formacie cyfrowym i zadania, do realizacji których jest upoważniony w czasie rozmieszczenia. W dokumencie akredytacyjnym określa się datę jego wygaśnięcia.
3. Do celów identyfikacji wobec krajowych organów Czarnogóry członkowie zespołu są zobowiązani do noszenia dokumentu akredytacyjnego przy sobie przez cały czas.
4. Do dnia wygaśnięcia dokumentu akredytacyjnego Czarnogóra uznaje go – w połączeniu z ważnym dokumentem podróży – za umożliwiający danemu członkowi zespołu wjazd do Czarnogóry i pobyt w tym państwie bez konieczności posiadania wizy, dokumentu pobytowego, wcześniejszego zezwolenia ani jakiegokolwiek innego dokumentu.
5. Po zakończeniu okresu rozmieszczenia dokument akredytacyjny zwracany jest Agencji. Informuje się o tym właściwe organy Czarnogóry.

ARTYKUŁ 15

Stosowanie postanowień do członków personelu, którzy nie zostali rozmieszczeni jako członkowie zespołu

Art. 12, 13 i 14 stosuje się odpowiednio do wszystkich członków personelu Agencji rozmieszczonych w Czarnogórze na podstawie niniejszej umowy lub przewidzianego w niej planu operacyjnego, którzy nie są członkami zespołu – w tym do obserwatorów praw podstawowych i personelu statutowego rozmieszczonego w biurach antenowych.

ARTYKUŁ 16

Ochrona danych osobowych

1. Przekazywanie danych osobowych może mieć miejsce wyłącznie, gdy jest to niezbędne do wykonania niniejszej umowy przez właściwe organy Czarnogóry lub Agencji. Przetwarzanie danych osobowych przez organ w konkretnej sprawie, w tym przekazywanie takich danych osobowych drugiej Stronie, podlega przepisom o ochronie danych mającym zastosowanie do tego organu. Warunkiem wstępnym każdego przekazania danych jest zapewnienie przez Strony następujących minimalnych zabezpieczeń:
  - a) dane osobowe muszą być przetwarzane zgodnie z prawem, rzetelnie i w sposób przejrzysty dla osoby, której dotyczą;
  - b) dane osobowe muszą być zbierane w konkretnym, wyraźnym i prawnie uzasadnionym celu związanym z wykonaniem niniejszej umowy i nie mogą być dalej przetwarzane przez organ przekazujący ani organ przyjmujący w sposób niezgodny z tym celem;
  - c) dane osobowe muszą być adekwatne, stosowne oraz ograniczone do tego, co jest konieczne do realizacji celu, w jakim zostały zebrane lub w jakim są przetwarzane; w szczególności dane osobowe przekazywane zgodnie z prawem właściwym dla organu przekazującego mogą obejmować wyłącznie następujące informacje:
    - imię,
    - nazwisko,
    - data urodzenia,

- obywatelstwo,
- stopień służbowy,
- strona dokumentu podróży z danymi właściciela,
- dokument akredytacyjny,
- zdjęcie w dokumencie tożsamości/paszporcie/dokumencie akredytacyjnym,
- adres e-mail,
- numer telefonu komórkowego,
- szczegóły dotyczące broni,
- czas trwania rozmieszczenia,
- miejsce rozmieszczenia,
- numer identyfikacyjny statku powietrznego lub jednostki pływającej,
- data przybycia,
- port lotniczy/przejście graniczne przybycia,
- numer lotu (przyłot),
- data wyjazdu,
- port lotniczy/przejście graniczne wyjazdu,
- numer lotu (wylot),
- rodzime państwo członkowskie/państwo trzecie,
- organ rozmieszczający,
- zadania/profil operacyjny,
- środek transportu,
- trasa,

odnoszące się do członków zespołu, personelu Agencji, odpowiednich obserwatorów lub członków programów wymiany pracowników;

- d) dane osobowe muszą być prawidłowe i w razie konieczności aktualizowane;
  - e) dane osobowe muszą być przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację osób, których dotyczą, przez okres nie dłuższy niż jest to niezbędne do celu, w jakim zostały zebrane lub w jakim są przetwarzane;
  - f) dane osobowe muszą być przetwarzane w sposób zapewniający ich odpowiednie bezpieczeństwo, z uwzględnieniem szczególnych zagrożeń związanych z przetwarzaniem, w tym ochrony przed niedozwolonym lub niezgodnym z prawem przetwarzaniem oraz przypadkową utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem, przy użyciu odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych („naruszenie ochrony danych”). Strona otrzymująca podejmuje odpowiednie kroki, by zaradzić wszelkim naruszeniom ochrony danych, i powiadamia o takim naruszeniu Stronę przekazującą bez zbędnej zwłoki, w ciągu 72 godzin;
  - g) zarówno organ przekazujący dane osobowe, jak i ten, który je przyjmuje, w razie potrzeby podejmują wszelkie uzasadnione kroki w celu bezzwłocznego zapewnienia sprostowania lub usunięcia danych osobowych, w przypadku gdy ich przetwarzanie nie jest zgodne z postanowieniami niniejszego ARTYKUŁU, zwłaszcza w przypadku gdy dane te nie są adekwatne, stosowne, prawidłowe lub ze względu na to, że wykraczają poza cel ich przetwarzania; obejmuje to także powiadomienie drugiej Strony o wszelkich przypadkach sprostowania lub usunięcia danych;
  - h) na wniosek organu przekazującego organ przyjmujący informuje o sposobie wykorzystania otrzymanych danych;
  - i) wyłącznie następujące właściwe organy są uprawnione do otrzymywania danych osobowych:
    - Agencja, oraz
    - Dyrekcja Policji w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych Czarnogóry,
- udostępnienie otrzymanych danych innym organom wymaga uprzedniej zgody organu przekazującego;

- j) właściwe organy przekazujące i otrzymujące dane osobowe są zobowiązane do prowadzenia pisemnego rejestru przekazywanych i otrzymywanych danych;
- k) powołuje się niezależny organ nadzorczy, czuwający nad przestrzeganiem przepisów w zakresie ochrony danych i uprawniony do kontrolowania rejestrów danych; osobom, których dane dotyczą, przysługuje prawo wnoszenia skarg do organu nadzoru oraz otrzymania odpowiedzi bez zbędnej zwłoki;
- l) osobom, których dane dotyczą, przysługuje prawo otrzymywania informacji na temat przetwarzania ich danych osobowych, dostępu do nich oraz sprostowania lub usunięcia nieprawidłowych lub przetwarzanych niezgodnie z prawem danych, z zastrzeżeniem niezbędnych i proporcjonalnych ograniczeń uzasadnionych ważnym interesem publicznym oraz
- m) w przypadku naruszenia wyżej wymienionych zabezpieczeń osobom, których dane dotyczą, przysługuje prawo do skutecznych administracyjnych i sądowych środków zaskarżenia.

2. Każda ze Stron przeprowadza okresowe przeglądy polityk i procedur wdrażających postanowienia niniejszego ARTYKUŁU. Na wniosek drugiej Strony Strona, która otrzymała wniosek, dokonuje przeglądu swojej polityki i procedur w zakresie przetwarzania danych osobowych w celu ustalenia i potwierdzenia, że zabezpieczenia przewidziane w niniejszym artykule zostały skutecznie wdrożone. Wyniki przeglądu przekazuje się w rozsądnym terminie Stronie, która o taki przegląd wystąpiła.

3. Zabezpieczenia ochrony danych przewidziane w niniejszej umowie podlegają nadzorowi Europejskiego Inspektora Ochrony Danych oraz czarnogórskiej Agencji Ochrony Danych Osobowych i Swobodnego Dostępu do Informacji.

4. Strony współpracują z Europejskim Inspektorem Ochrony Danych jako organem nadzorczym Agencji.

5. Na koniec każdego działania operacyjnego Agencja i Czarnogóra sporządzają wspólne sprawozdanie w sprawie stosowania postanowień niniejszego ARTYKUŁU. Sprawozdanie to przekazuje się urzędnikowi ds. praw podstawowych z ramienia Agencji i inspektorowi ochrony danych Agencji, a także czarnogórskiej Agencji Ochrony Danych Osobowych i Swobodnego Dostępu do Informacji.

6. Agencja i Czarnogóra określają dokładne zasady przekazywania i przetwarzania danych osobowych do celów działań operacyjnych w ramach niniejszej umowy w szczegółowych postanowieniach odpowiednich planów operacyjnych. Postanowienia te muszą być zgodne z odnośnymi wymogami prawa Unii Europejskiej i prawa Czarnogóry. Muszą one wskazywać między innymi zamierzony cel komunikacji, administratora lub administratorów oraz wszystkie role i obowiązki, kategorie przekazywanych danych, konkretne okresy przechowywania danych oraz wszystkie minimalne zabezpieczenia. W interesie przejrzystości i przewidywalności postanowienia te podaje się do wiadomości publicznej zgodnie z odpowiednimi wytycznymi Europejskiej Rady Ochrony Danych.

ARTYKUŁ 17

Wymiana informacji niejawnych i szczególnie chronionych informacji jawnych

1. Każda wymiana lub rozpowszechnianie informacji niejawnych w ramach niniejszej umowy wymaga zawarcia odrębnego porozumienia administracyjnego między Agencją a odpowiednimi organami Czarnogóry, po uprzednim otrzymaniu zgody Komisji Europejskiej.
2. Każda wymiana szczególnie chronionych informacji jawnych w ramach niniejszej umowy:
  - a) jest prowadzona przez Agencję zgodnie z art. 9 ust. 5 decyzji Komisji (UE, Euratom) 2015/443 ^(¹), a przez Czarnogórę zgodnie z jej prawem krajowym;
  - b) zostaje objęta przez Stronę otrzymującą informacje stopniem ochrony równoważnym pod względem poufności, integralności i dostępności stopniowi ochrony zapewnianemu przez środki zastosowane do tych informacji przez Stronę przekazującą informacje oraz

⁽¹⁾ Decyzja Komisji (UE, Euratom) 2015/443 z dnia 13 marca 2015 r. w sprawie bezpieczeństwa w Komisji (Dz.U. UE L 72 z 17.3.2015, s. 41).

- c) odbywa się za pośrednictwem systemu wymiany informacji spełniającego kryteria dostępności, poufności i integralności dla szczególnie chronionych informacji jawnych, takiego jak sieć komunikacyjna, o której mowa w art. 14 rozporządzenia (UE) 2019/1896.
3. Strony zobowiązują się przestrzegać praw własności intelektualnej odnośnie do wszelkich danych przetwarzanych w ramach niniejszej umowy.

ARTYKUŁ 18

Decyzja o zawieszeniu, zakończeniu lub wycofaniu finansowania działania operacyjnego

1. Jeżeli warunki realizacji działania operacyjnego nie są już spełnione, w tym jeśli poinformowała o tym Czarnogóra, Dyrektor Wykonawczy kończy takie działania operacyjne po uprzednim poinformowaniu Czarnogóry. Informację taką przekazuje się na piśmie, z uzasadnieniem.
2. Jeżeli Czarnogóra nie przestrzega niniejszej umowy lub planu operacyjnego, Dyrektor Wykonawczy może wycofać finansowanie danego działania operacyjnego, zawiesić je lub je zakończyć po uprzednim poinformowaniu Czarnogóry na piśmie.
3. Jeżeli nie można zagwarantować bezpieczeństwa któregokolwiek z uczestników działania operacyjnego rozmieszczonych w Czarnogórze, Dyrektor Wykonawczy może zawiesić lub zakończyć takie działania operacyjne lub jego elementy.
4. Jeżeli Dyrektor Wykonawczy uzna, że w związku z działaniem operacyjnym prowadzonym na podstawie niniejszej umowy miały miejsce lub mogą mieć miejsce naruszenia praw podstawowych lub obowiązków w zakresie ochrony międzynarodowej, które mają poważny charakter lub mogą się utrzymywać, wycofuje on finansowanie danego działania lub zawiesza albo kończy dane działanie po uprzednim poinformowaniu Czarnogóry.
5. Czarnogóra może zwrócić się do Dyrektora Wykonawczego o zawieszenie lub zakończenie działania operacyjnego. Wniosek taki sporządza się na piśmie, z uzasadnieniem.
6. Zawieszenie, zakończenie lub wycofanie finansowania na podstawie niniejszego ARTYKUŁU staje się skuteczne z dniem powiadomienia Czarnogóry. Nie wpływa ono na żadne prawa ani obowiązki wynikające ze stosowania niniejszej umowy lub planu operacyjnego przed takim zawieszeniem, zakończeniem lub wycofaniem finansowania.
7. Czarnogóra może wystąpić z wnioskiem o zakończenie rozmieszczenia każdego członka zespołu lub innego odpowiedniego członka personelu, który nie przestrzega niniejszej umowy lub przewidzianego w niej planu operacyjnego lub który dopuszcza się poważnych naruszeń prawa Czarnogóry. Decyzję o zakończeniu rozmieszczenia podejmuje stosownie do przypadku Dyrektor Wykonawczy lub odpowiednie rodzime państwo członkowskie, a o decyzji tej powiadamia się odpowiednie organy Czarnogóry.

ARTYKUŁ 19

Zwalczanie nadużyć finansowych

1. Czarnogóra natychmiast powiadamia Agencję, Prokuraturę Europejską lub Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych, jeżeli dowie się o istnieniu wiarygodnych zarzutów nadużyć finansowych, korupcji lub wszelkich innych nielegalnych działań związanych z wykonywaniem niniejszej umowy, które mogą naruszać interesy Unii Europejskiej.
2. W przypadku gdy takie zarzuty dotyczą środków finansowych Unii Europejskiej wydatkowanych w związku z niniejszą umową, Czarnogóra zapewnia Prokuraturze Europejskiej lub Europejskiemu Urzędowi ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych wszelką niezbędną pomoc w odniesieniu do działań dochodzeniowych prowadzonych na jej terytorium, w tym w zakresie ułatwiania przesłuchań, kontroli na miejscu i inspekcji (w tym dostępu do systemów informacyjnych i baz danych w Czarnogórze) oraz w zakresie ułatwiania dostępu do wszelkich istotnych informacji dotyczących technicznego i finansowego zarządzania sprawami finansowanymi częściowo lub w całości przez Unię Europejską.

ARTYKUŁ 20

Wykonanie niniejszej umowy

1. Po stronie Czarnogóry niniejszą umowę wykonuje Dyrekcja Policji w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych Czarnogóry.
2. Po stronie Unii Europejskiej niniejszą umowę wykonuje Agencja.

ARTYKUŁ 21

Rozstrzygnięcie sporów

1. Wszystkie spory zaistniałe w związku ze stosowaniem niniejszej umowy rozpatrują wspólnie przedstawiciele Agencji oraz właściwe organy Czarnogóry.
2. W przypadku braku wcześniejszego rozstrzygnięcia spory dotyczące wykładni lub stosowania niniejszej umowy rozstrzyga się wyłącznie na drodze negocjacji pomiędzy Stronami.

ARTYKUŁ 22

Wejście w życie, tymczasowe stosowanie, zmiany, czas obowiązywania, zawieszenie i rozwiązanie umowy oraz uchylenie poprzedniej umowy

1. Niniejsza umowa podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu przez Strony zgodnie z ich wewnętrznymi procedurami prawnymi. Strony powiadamiają się wzajemnie o zakończeniu procedur niezbędnych do tego celu.
2. Niniejsza umowa wchodzi w życie pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po dniu, w którym Strony powiadomią się wzajemnie o zakończeniu wewnętrznych procedur prawnych zgodnie z ust. 1.

Do czasu zakończenia procedur niezbędnych do wejścia w życie niniejszej umowy jest ona stosowana tymczasowo od pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po dniu jej podpisania przez Strony.

3. Niniejsza umowa może zostać zmieniona wyłącznie na piśmie za obopólną zgodą Stron.
4. Niniejsza umowa została zawarta na czas nieokreślony. Może ona zostać zawieszona lub rozwiązana w formie pisemnej za obopólną zgodą Stron lub jednostronnie przez jedną ze Stron.

W przypadku jednostronnego zawieszenia lub wypowiedzenia Strona zamierzająca zawiesić lub wypowiedzieć umowę powiadamia drugą Stronę na piśmie. Jednostronne wypowiedzenie lub zawieszenie niniejszej umowy staje się skuteczne pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym dokonano powiadomienia.

5. Niniejsza umowa uchyla i zastępuje Umowę o statusie między Unią Europejską a Czarnogórą dotyczącą działań prowadzonych przez Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej na terytorium Czarnogóry, podpisaną w Luksemburgu w dniu 7 października 2019 r.

Na okres tymczasowego stosowania niniejszej umowy zawiesza się stosowanie Umowy o statusie między Unią Europejską a Czarnogórą dotyczącą działań prowadzonych przez Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej na terytorium Czarnogóry, podpisaną w Luksemburgu w dniu 7 października 2019 r.

Wszelkie działania operacyjne rozpoczęte na podstawie Umowy o statusie między Unią Europejską a Czarnogórą dotyczącej działań prowadzonych przez Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej na terytorium Czarnogóry, podpisanej w Luksemburgu w dniu 7 października 2019 r., i trwające w chwili rozpoczęcia tymczasowego stosowania lub wejścia w życie niniejszej umowy, mogą być kontynuowane z zastrzeżeniem zmiany lub dostosowania odnośnego planu operacyjnego, tak aby był on zgodny z niniejszą umową.

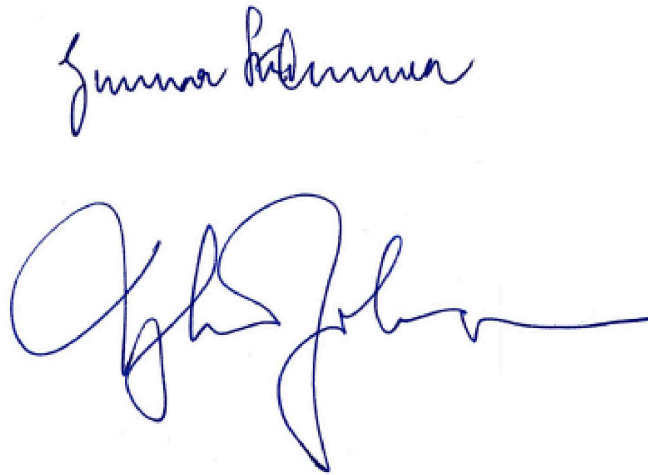

6. Powiadomienia dokonywane zgodnie z niniejszym ARTYKUŁEM przekazywane są, w przypadku Unii Europejskiej, do Sekretariatu Generalnego Rady Unii Europejskiej, a w przypadku Czarnogóry – do Ministerstwa Spraw Zagranicznych Czarnogóry.

Sporządzono w językach: angielskim, bułgarskim, chorwackim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, irlandzkim, litewskim, łotewskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, polskim, portugalskim, rumuńskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim, węgierskim, włoskim oraz w języku czarnogórskim, a teksty w każdym z tych języków są jednakowo autentyczne.

NA DOWÓD CZEGO niżej podpisani pełnomocnicy, należycie do tego upoważnieni, podpisali niniejszą umowę.

За Европейския съюз
 Por la Unión Europea
 Za Evropskou unii
 For Den Europæiske Union
 Für die Europäische Union
 Euroopa Liidu nimel
 Για την Ευρωπαϊκή Ένωση
 For the European Union
 Pour l'Union européenne
 Thar ceann an Aontais Eorpaigh
 Za Europsku uniju
 Per l'Unione europea
 Eiropas Savienības vārdā –
 Europos Sąjungos vardu
 Az Európa Unió részéről
 Ghall-Unjoni Ewropea
 Voor de Europese Unie
 W imieniu Unii Europejskiej
 Pela União Europeia
 Pentru Uniunea Europeană
 Za Európsku úniu
 Za Evropsko unijo
 Euroopan unionin puolesta
 För Europeiska unionen
 Za Evropsku uniju

За Черна гора
 Por Montenegro
 Za Černou Horu
 For Montenegro
 Für Montenegro
 Montenegro nimel
 Για το Μαυροβούνιο
 For Montenegro
 Pour le Monténégro
 Thar ceann Mhontainéagró
 Za Crnu Goru
 Per il Montenegro
 Melnkalnes vārdā –
 Juodkalnijos vardu
 Montenegró részéről
 Ghall-Montenegro
 Voor Montenegro
 W imieniu Czarnogóry
 Pelo Montenegro
 Pentru Muntenegru
 Za Čiernu Horu
 Za Črno goro
 Montenegron puolesta
 För Montenegro
 Za Crnu Goru

